

ความนำ

เรายอมรับกันว่าศิลปกรรมเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่แสดงถึงปรัชญาและแนวคิดของสังคม และรับกันว่าศิลปกรรมเป็นสมบัติของชาติ ความเป็นชาติไทยมิได้รับการยอมรับเพียงการแสดงออกทางภาษาและอากัปกิริยาเท่านั้น การสืบทอดทางศิลปกรรมจากอดีตให้ดำรงอยู่เพื่อปัจจุบันและอนาคต จะทำให้สามารถบอกเล่าและอธิบายความเป็นชาติไทยได้อย่างมีเหตุผลและต่อเนื่อง สภาพของสังคมและภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ของประเทศไทย มีผลกระทบทำให้เกิดปัญหาด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมของท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง การบุกรุกทำลาย การปรับเปลี่ยนแหล่งศิลปกรรม ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุจากความเชื่อ หรือเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ หรือเพื่อการดำเนินชีวิต หรือแม้จะเกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ จากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก็ตาม ย่อมมีส่วนทำลายศิลปกรรมซึ่งเป็นสมบัติร่วมกันของคนในชาติ ซึ่งจะมีผลทำให้อาณาทางวัฒนธรรมของชาติอ่อนแอลงด้วย

จังหวัดกำแพงเพชรเป็นแหล่งชุมชนที่มีอดีตอันยาวนานร่วมยุคสมัยกับกรุงสุโขทัย ศรีสัชนาลัย มีบทบาทสำคัญต่อประวัติศาสตร์ของชุมชนต่าง ๆ ในแต่ละยุคอย่างต่อเนื่อง ความเจริญรุ่งเรืองในอดีตสืบทอดมาจนรับรู้ได้จาก ซากโบราณสถาน และโบราณวัตถุ ที่แสดงถึงภูมิปัญญาอันยิ่งใหญ่ของบรรพชน องค์การของโลกคือ ยูเนสโก (UNESCO) แห่งสหประชาชาติ ประกาศการขึ้นทะเบียนอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เป็นเมืองมรดกโลกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๔ นับว่าเป็นสิ่งอันควรภาคภูมิใจของชาวจังหวัดกำแพงเพชรและชาวไทยทุกคน

ในอาณาเขตการปกครองของจังหวัดกำแพงเพชรปัจจุบัน ประกอบด้วยชุมชนหลายแห่ง ชุมชนบางแห่งเป็นชุมชนที่ตั้งขึ้นใหม่ที่เกิดจากการอพยพย้ายถิ่นของประชาชนจากแหล่งอื่นเข้าตั้งหลักแหล่งเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีกว่าแหล่งเดิม ชุมชนบางแห่งเป็นชุมชนเก่าแก่ มีเวลามากสำหรับเพาะบ่ม สั่งสม และสืบทอดวัฒนธรรมของชุมชนมายาวนาน

อย่างไรก็ตามชุมชนทุกแห่งกำลังเผชิญกับอำนาจความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ภาพรวมของวิถีชีวิตในชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลง บางแห่งเปลี่ยนแปลงไปมาก บางแห่ง

เปลี่ยนแปลงน้อย ทั้งนี้ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับรากฐานทางวัฒนธรรม อันนับรวมถึง ศิลปกรรม ประเพณี วิถีชีวิต หากรากฐานทางวัฒนธรรมดังกล่าวแข็งแกร่ง อำนาจอิทธิพลภายนอกก็มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นน้อยลง ความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างพลิกผันแทนการปรับปรนและปรับเปลี่ยนก็จะเกิดขึ้นได้ยาก ยุทธศาสตร์เพื่อการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันดีงามที่ทำให้ชาติไทยสงบสุขและเจริญรุ่งเรืองมาอย่างต่อเนื่อง คือการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่รากฐานทางวัฒนธรรม

การอนุรักษ์และการศึกษา ศิลปกรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชน อันเป็นรากฐานทางวัฒนธรรม ให้เข้าใจถึงความหมายเป็นมา ความสำคัญและบทบาทต่อความผาสุกของชีวิตตนเองและสังคม จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันที่สามารถยับยั้งภาวะสั่นคลอนของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ตระหนักถึงบทบาทและภาระหน้าที่ของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่อาจจะมีผลกระทบต่อศิลปกรรมท้องถิ่นในเขตจังหวัดกำแพงเพชร จึงได้จัดทำโครงการศึกษาแหล่งศิลปกรรมเพื่อการประกาศเป็นเขตอนุรักษ์ และมีความเห็นว่า วัดไตรภูมิ ซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลกำแพงกระต่ายทอง อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร เป็นวัดเก่าแก่ที่มีความสำคัญในฐานะเป็นศูนย์รวมศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นเป็นแหล่งรวมของศิลปกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นหลากหลาย ควรอนุรักษ์เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและสืบทอดทางวัฒนธรรมสืบไป